

The Champ

boekerij.nl

Koen van Santvoord

THE CHAMP

Pieter de Jongh: van Hollandse jongen
tot voetbalkoning van Afrika

ISBN 978-90-225-9869-6

ISBN 978-94-023-2099-2 (e-book)

NUR 480

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam

Omslagbeeld: © Okaka Felix

Auteursfoto: © René Kuijs

Foto achterzijde: © ZiFM Sport

Zetwerk: Elgraphic

© 2023 Koen van Santvoord en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Voorwoord	7
Proloog	11
1 Moldavië	15
2 Hongarije	29
3 Kenia	42
4 Nederland (1)	61
5 Zuid-Afrika	80
6 Mongolië	95
7 Rwanda	107
8 Nederland (2)	120
9 Swaziland	132
10 Afrika	153
11 Zimbabwe (1)	165
12 Zimbabwe (2)	184
13 Somalië	203
14 Malawi	219
Epiloog	231
Dankwoord	237

VOORWOORD

Verderop in dit boek zegt Pieter de Jongh: ‘Óf je houdt van me, óf je vindt me een idioot.’ Ik moet eerlijk zeggen: toen ik het filmpje zag waarmee hij viral ging, neigde ik naar het tweede. Ik zag een rood aangelopen imitatie van Louis van Gaal, die maar weinig respect toonde voor de verslaggevers om hem heen. Stuitend arrogant vond ik hem. Maar tegelijkertijd fascineerde deze man me ook. Wie was hij? Hoe was hij daar in Zimbabwe verzeild geraakt? En hoe, in hemelsnaam, hield hij het al tien jaar uit in het buitenland terwijl hij zó slecht Engels spreekt?

Ik ging me verdiepen in Pieter en zag dat hij een bijzonder carrièrepad had bewandeld. Eerst twintig jaar als trainer in Nederland, in de top van het amateurvoetbal, om daarna uit te waaieren naar de meest bijzondere landen: van Moldavië tot Mongolië en van Somalië tot Swaziland. Hij was twee keer bondscoach geweest, had prijzen gewonnen en wat ook opviel: hij was vaak na een paar maanden alweer weg. Een voetbalnomade, anders kon ik hem niet typeren. Wat moet deze man een hoop hebben meegemaakt, dacht ik. En mijn volgende gedachte: er zit een boek in deze man.

Ondertussen volgde ik Pieter op social media. Niet lang nadat hij viral ging wapperde hij met een stapel lege A4'tjes op Insta-

gram: hij kondigde zijn biografie aan. Kans verkeken, dacht ik, iemand is me voor geweest. Tot ik in de zomer van 2022 met een vriend op het terras zat en we over Pieter de Jongh spraken. Het boek, zo leek het, was nog steeds niet verschenen. ‘Waarom stuur je hem niet gewoon een berichtje?’ zei hij. Met deze vriend, Paul, richtte ik jaren geleden een stichting op om het voetbal in de Pacific te ontwikkelen. We stelden Foppe de Haan aan als bondscoach van Tuvalu en reisden met hem mee. Een geweldig avontuur, waarover ik het boek *Bondscoach voor 4 weken* schreef. In 2019 mochten we opnieuw een bondscoach leveren, nu voor de Salomonseilanden. Op onze longlist stond ook de naam van Pieter de Jongh. We hadden vluchtig contact via e-mail in die tijd, maar we kozen uiteindelijk voor Wim Rijsbergen. Wat ik toen nog niet wist, is dat Rijsbergen een van Pieters grote voorbeelden is.

Vanaf het terras stuurde ik Pieter een berichtje. ‘Ik denk dat ik een leuk voorstel voor je heb. Zouden we morgen eens kunnen bellen?’ Meteen de volgende ochtend belde hij terug. We hadden een prettig gesprek, waarin we zomaar een half uur over voetbal zaten te kletsen. Over zijn avonturen in Afrika, over mijn avonturen in de Pacific en ook over het Nederlandse voetbal. Pieter mag dan al jaren in Afrika wonen, hij volgt het voetbal in Nederland op de voet. Aan het einde van het gesprek vertelde ik dat ik graag een boek over hem wilde schrijven. Pieter zei dat hij twee keer eerder was benaderd, maar dat hij geen klik voelde met de schrijvers. ‘Ik denk erover na, ik bel je morgen terug’, zo sloot hij af. Twee uur later hing hij alweer aan de telefoon. ‘Ik heb het er met mijn vrouw over gehad. Zij zei tegen me: “Pieter, volg gewoon je gevoel. Als het goed voelt, doe het dan.” En ja, het voelt goed. Laten we het doen.’

Een paar weken later ging ik bij Pieter op bezoek in Kenia. Om persoonlijk kennis te maken en om sfeer te proeven. Maar vooral

ook om te ontdekken of hij voldoende te vertellen had. Wat wist hij zich allemaal nog te herinneren van al die jaren?

We bezochten het Nyayo-stadion in de hoofdstad Nairobi, waar hij als trainer van AFC Leopards successen had gevierd. We dronken koffie in het zakendistrict. Daarna reden we naar zijn woonplaats, een klein stadje op vier uur rijden van de hoofdstad. Van een hectische metropool belandden we op het Keniaanse platteland, een wereld van verschil. Achter op een brommertje reden we over stoffige wegen. Apen staken de weg over, Masai liepen over de velden met hun vee. Ik zag de prettig gestoorde kant van Pieter toen hij achter op zijn brommertje schreeuwend een video opnam voor zijn socials. En wat zijn Engels betreft: Pieter praat echt zo. Tegen de mensen in Kenia praatte hij in een wonderlijke mengelmoes van Nederlands en Engels. En ze verstonden hem nog ook.

Ik was al gauw gerustgesteld. Ik was onder de indruk van hoe gedetailleerd hij vertelde. Hele gesprekken met spelers en bestuursleden kon hij woordelijk navertellen. Wedstrijden van jaren geleden kon hij zich moeiteloos voor de geest halen. Ook zat hij vol met anekdotes over alle vreemde vogels die hij in zijn carrière was tegengekomen. En wat ook opviel: uit al zijn verhalen sprak ongehooflijk veel liefde voor het voetbal. ‘Het is mijn grote passie, voetbal verveelt nooit’, zegt hij elders in dit boek.

In de maanden die volgden hadden we bijna dagelijks contact. Soms een lange interviewsessie, soms alleen wat appjes over en weer. Pieter vertelde honderduit, hij hield niks achter. Alles komt dan ook voorbij in dit boek: zijn hoogtepunten, dieptepunten, wat hij heeft verdiend, wie hij heeft omgekocht, met wie hij in bed heeft gelegen. Alles. ‘Interesseert me niet, ik heb niks te verbergen.’

Pieter had op dat moment geen club en daardoor had hij alle tijd voor me. Wat me duidelijk werd: een carrière als voetbaltrainer, ze-

ker in Afrika, is niet te plannen. Bijna elke week gebeurde het wel dat hij tijdens ons gesprek zei: 'Koen! Koen! Ik krijg een telefoontje binnen. Deze móét ik opnemen. Ik bel je zo terug.' Voortdurend speelde er wel iets. Dan weer een club in Tanzania, dan weer in Kenia, Zambia of Mozambique. Hij solliciteerde naar bondscoach van Afghanistan en naar technisch directeur van Nepal; je kunt het zo gek niet bedenken of het kwam voorbij. Inmiddels had ik van Pieter begrepen: het gaat er niet alleen om of je een goede trainer bent, maar vooral ook of je de juiste mensen geld toeschuift. Pieter doet aan dat spel gewoon mee, daar is hij eerlijk over. Anders overleef je niet in Afrika. Inmiddels is hij onder de pannen bij Silver Strikers in Malawi, zijn tiende land in precies tien jaar tijd.

In dit boek teken ik het bijzondere levensverhaal op van Pieter de Jongh, alias The Champ. Ik heb gekozen voor de ik-vorm, zodat je als lezer zo dicht mogelijk bij hem komt. Je hoort Pieter vertellen, zoals hij het zelf heeft beleefd en zoals hij het zich herinnert.

Een idioot zou ik Pieter nu zeker niet meer noemen. Ik heb respect voor zijn vakmanschap, zijn doorzettingsvermogen, zijn lef en zijn bravoure. In dit boek zegt hij ergens: 'In Nederland heb je Koeman, Van Gaal en Ten Hag. De Jongh kun je gerust in dat rijtje plaatsen.' En hij meent het nog ook.

Pieter speelt geen rol, hij is wie hij is. Een keerzijde is er ook. Zijn karakter zit hem soms in de weg, want hij kan heel dwingend zijn en diplomatie is niet zijn sterkste kant. Waar Pieter komt, loert het conflict.

Ik wees hem wel eens op de risico's van zijn lollige videotjes op Instagram: 'Straks neemt niemand in de voetballerij je nog serieus.' Maar dat doet hem echt helemaal niets. 'Ze nemen me maar zoals ik ben.'

Koen van Santvoord

PROLOOG

Het was 17 maart 2021, ik weet het nog precies. Ik was thuis in Kenia aan het researchen. Dat doe ik vaker als ik geen club heb. Dan bekijk ik de ranglijsten in landen als Zuid-Afrika, Ghana of Botswana, waar het lekker werken en goed verdienen is. Ik kijk vooral naar clubs die het moeilijk hebben. Als ik het gevoel heb dat er ergens een trainer uit wordt geknikkerd, dan zet ik mijn agenten alvast aan het werk.

Terwijl ik achter mijn laptop zat, kreeg ik een appje van een goede vriend: 'Een filmpje van jou gaat rond op social media.' Ik had geen idee. Een paar minuten later weer een appje. En nog een. Het ging maar door, mijn WhatsApp ontplofte. In een paar uur tijd stroomden mijn Facebook en Instagram vol met berichten. Mensen die ik al jaren niet gesproken had, lieten weer van zich horen. Wildvreemde mensen noemden me 'legend'. Vrouwen wilden dingen van me. Eentje stuurde een persoonlijk bericht: 'Je mag met me doen wat je wil.' Ik ben ijdel. En ik hou van vrouwen. Niet dat ik ging zweven, maar die aandacht deed me wel wat.

Het begon allemaal met een berichtje van Jeroen Grueter van de NOS. Hij plaatste een interview uit mijn tijd in Zimbabwe op Twit-

ter. 'Je zou zeggen: persiflage, maar ik geloof dat dit toch echt is', schreef hij erbij. Het filmpje was een jaar oud. Ik had met FC Platinum de Super Cup gewonnen, een ongelooflijke prestatie. We speelden de finale tegen mijn oude club Highlanders. Mijn vertrek daar, amper een paar maanden eerder, lag gevoelig. Er lag veel druk op me. Van de 40.000 toeschouwers waren er 39.000 voor Highlanders. Scheidsrechters laten zich makkelijk intimideren in Zimbabwe, we hadden eigenlijk geen schijn van kans. Maar we speelden fantastisch en wonnen met 0-2. Het had ook 0-5 kunnen zijn, zo goed waren we. 'It was a football sjow. We showed today football from de first sekkend to de lest moment', zei ik in dat interview. En: 'This is de first cup for Platinum and d'r komme d'r nog more.'

Het interview ging viral. In een paar dagen tijd is het miljoenen keren bekeken. Vooral mijn matige Engels viel op, daar werden natuurlijk veel grappen over gemaakt. Dat snap ik wel, ik heb nou eenmaal geen talenknobbel. Ik zal je vertellen: toen ik voor het eerst naar het buitenland vertrok, was mijn Engels nóg slechter. En toch red ik me er al tien jaar mee.

Veronica Inside liet het filmpje zien in de uitzending. Gijp ging helemaal stuk op mij. Hans Kraay jr. noemde me een imbeciel. Dat mag hij zeggen, daar heb ik geen moeite mee. Ik heb zelf ook over alles en iedereen een mening, anderen mogen die ook over mij hebben. Radiozenders belden me, ik was overal te horen die dagen. Iedereen wou The Champ spreken. Ik heb interviews gegeven aan *De Telegraaf*, het *AD*, noem maar op. Het was een compleet gekkenhuis. *Op1* wilde me naar Nederland halen, *Jinek* wilde me hebben, maar door corona kon ik Kenia niet uit.

Ondertussen had de eerste tv-maatschappij zich al gemeld. Uiteindelijk ben ik door zeven partijen benaderd. Ze wilden tv-series met me maken, documentaires, ik kreeg allerlei formats opgestuurd. Maar ja, ik had geen club op dat moment en door die pandemie kon ik geen kant op.

Ineens kreeg ik ook allemaal verzoeken van mensen die een filmpje van me wilden. Voor iemand die jarig was, voor iemand die ziek was, voor medewerkers van bedrijven. Dat waren zestig, zeventig, soms wel honderd filmpjes per week. Leverde me 40 euro per stuk op. Plus een hoop bekendheid, want iedereen stuurt die gekke filmpjes weer door aan vrienden en bekenden.

Al heel mijn leven is het: óf je houdt van The Champ, óf je vindt me een idioot. Toen ik viral ging was het niet anders. De ene helft vond me een *legend*, de andere helft vond me een slechte imitatie van Louis van Gaal. Ik stond daar te snuiven voor die camera's, in mijn steenkolenengels. Helemaal waar. Maar wat denk je? Het was meteen na de wedstrijd, we hadden net die cup gewonnen. De adrenaline spoot nog uit mijn oren. Mensen vonden dat ik als een koloniaal tekeering tegen die journalisten. Sommigen vonden me racistisch. Maar als iemand níét racistisch is, ben ik het. Ik ben samen met een Keniaanse vrouw. Zwart of wit, het maakt me allemaal niet uit. Je mag alles over me zeggen, maar niet dat ik een racist ben.

Arrogant ben ik trouwens ook niet. Wel zelfverzekerd. Ik ben een toptrainer, een professional. Ik ben een betere trainer dan Ronald Koeman, dat meen ik. Hij is alleen veel diplomatieker. Ik heb een veel te grote mond, ben veel te direct. Daarom zal ik nooit een topclub trainen in Nederland. Dat was ooit mijn doel, maar die ambitie heb ik niet meer. Ik heb het veel te goed in Afrika.

Als ik terugkijk op dat interview heb ik geen spijt. Integendeel, het is een mooi interview. Ik ben honderd procent mezelf. Dit soort interviews heb ik heel veel gegeven. Zoals je me daar ziet, zo ben ik.

Kijk, ik ben 52 nu, heb meer dan dertig jaar trainerservaring. Toen ik 26 was, was ik de jongste hoofdtrainer van Nederland in

de eerste klasse amateurs. Ik liep op lakschoenen en in maatpakken van Hugo Boss. Ik was een mannetje, er werd veel over mij geouwehoerd. Toen wist ik al: zolang ze over je praten, ben je interessant. Sinds tien jaar werk ik in het buitenland, met wisselend succes. Ik heb voor vijf voetbalbonden gewerkt, waarvan twee keer als bondscoach. Ik heb van mijn hobby mijn beroep kunnen maken, heb veel van de wereld gezien, ups en downs meegemaakt. Ik heb goed verdiend, geweldige avonturen beleefd, mooie vrouwen gehad. En ik ben nog lang niet klaar.

Dat mensen om me lachen of mij een dorpsgek vinden... Echt, ik slaap er geen seconde minder om.

MOLDAVIË

JANUARI – NOVEMBER 2013

Mijn vertrek uit Nederland was een vlucht. Ik was 41 jaar en mijn leven was op een dieptepunt beland. Ik was net gescheiden, had geen rooie cent op zak en woonde noodgedwongen weer bij mijn ouders. Ook mijn trainerscarrière zat op een dood spoor.

Meer dan twintig jaar was ik trainer geweest. Ik had successen gevierd en natuurlijk ook tegenslagen geïncasseerd. Had flink in mezelf geïnvesteerd en mijn diploma's gehaald: UEFA C, B en A. Ik had op het hoogste amateurniveau gewerkt en was daar zelfs kampioen geworden. Ik had geroken aan het betaald voetbal: had stage gelopen onder Ronald Koeman bij AZ, was analist geweest bij FC Den Bosch en assistent-trainer bij FC Dordrecht. Het hoogste diploma, UEFA Pro, was me echter niet gegund. Jaren op rij liet de KNVB me niet toe tot de cursus, vraag me niet waarom. Had ik een te grote bek? Was ik te lastig? Ik heb het antwoord nooit gekregen. Maar om hoofdtrainer te mogen zijn in het betaald voetbal – wat altijd mijn droom was – heb je dat papiertje wel nodig. Ik had geen zin om mijn toekomst in handen te leggen van een stel nobody's bij de KNVB.

Mijn leven in Nederland was vastgelopen, zowel qua werk als

privé. Ik zag nog maar één uitvlucht: naar het buitenland. Ik wist dat ik mezelf opnieuw moest uitvinden. Twee weken vakantie op Mallorca, dat was zo'n beetje mijn enige buitenlandervaring. Ik sprak geen woord over de grens. Nou vooruit, op een paar woorden Engels na dan.

Er was natuurlijk geen club in het buitenland die destijds dacht: 'Pieter de Jongh, die moeten we hebben. Want die is met RKSV Schijndel kampioen geworden van de hoofdklasse amateurs.' Het gaat allemaal via via, daar kwam ik al snel achter. Ik had wat lijntjes uitgegooid in mijn netwerk en via een Belgische trainer kwam ik in contact met een paar buitenlandse agenten. Op een gegeven moment krijg ik een bericht op Facebook van iemand uit Servië. Hij benaderde mij voor het olympisch team van Moldavië. Of ik interesse had? Ik dacht aan een grap, ook omdat hij nauwelijks Engels sprak. Maar al gauw bleek het serieus.

Die Serviër had goede contacten met een van de machtigste mensen van Moldavië, Victor Gusan. Dat is een steenrijke ondernemer, een miljardair. Hij heeft supermarkten, benzinestations, restaurants, tv-zenders, noem maar op. Die Victor is ook eigenaar van voetbalclub FC Sheriff en hij heeft bij de Moldavische voetbalbond alles voor het zeggen. Toen er een vacature was voor het olympisch team zette hij een aantal agenten aan het werk, waaronder die Serviër. En via die Belgische trainer kwam hij dus bij mij terecht.

Mijn sollicitatiegesprek ging via Skype. Dat ging nog niet zo makkelijk. Mijn Engels was toen nog beroerder dan nu. Op het scherm zag ik vijf mensen aan een tafel zitten. De enige die een beetje Engels sprak, was de directeur van de voetbalbond, Vadim Baciu. Met de rest viel totaal niet te communiceren, die konden nog niet eens *hello* zeggen. Het gesprek duurde nog geen uur, maar na een paar dagen kreeg ik al positief bericht: ze wilden me hebben!

Ik moet zeggen, ik ben goed in solliciteren. Mijn geheim is mijn overtuigingskracht. Als ik over voetbal praat – over hoe ik dingen zie en wat mijn plannen zijn – dan weet ik waarover ik het heb, en dat merken ze. Ook al spreek ik meer Nederlands dan Engels, het maakt toch indruk. Zeker als ik begin over de WK's van 1974, 1978 en 2010 en met namen ga strooien als Cruijff, Van Basten, Gullit, Bergkamp en Robben. Vervolgens benadruk ik nog even dat Nederland als klein landje een van de beste jeugdopleidingen ter wereld heeft, en dat ik werk volgens de Hollandse School.

Ik bereid me altijd goed voor. Dus in het geval van Moldavië begin ik dan over FC Sheriff en over de resultaten van het nationale team. Ik ben heel dominant in zo'n gesprek, geef anderen amper de kans om ertussen te komen. En dan ineens draai ik het om. Dan leun ik even rustig achterover en zeg: 'Ik heb ook nog wat vragen voor jullie.' Dan kunnen zij hun verhaal kwijt, vinden ze fijn. Mijn afsluitende vraag is altijd hetzelfde: 'En, wat vonden jullie van het gesprek?' Zo oefen ik een beetje druk uit. Ik heb nog nooit gehoord dat ze zeiden: 'We vonden het niks.' Zet ik ze toch een beetje klem.

Ik had een heel tegenstrijdig gevoel toen de taxi naar Schiphol voor de deur stond. Aan de ene kant lonkte het avontuur. Ik had geen vrouw, geen kinderen, was vrij om te gaan en staan waar ik wilde. Aan de andere kant was het afscheid van mijn ouders erg emotioneel. Ik ben heel beschermd opgevoed, kom uit een dorpje in de Betuwe van amper tweeduizend inwoners. Mijn ouders waren er altijd voor mij en mijn broer en zus. We waren een hecht gezin en kwamen niks tekort. Ik mocht als jonge jongen elk jaar naar het Willem van Hanegem-voetbalkamp, we kregen dure kleding. Mijn vader werkte hard om dat allemaal mogelijk te maken.

Een groot litteken is de dood van mijn oudere broer Wim, die op zijn 26e in zijn auto verongelukte. Als gezin kom je daar nooit

meer overheen. Wim en ik waren hecht, ik kon goed met hem praten. Hij was degene die me stimuleerde om trainer te worden. 'Stop met voetballen, focus op je trainerscarrière', zei hij. 'Je kunt wel eens heel ver komen.' Ik was pas negentien toen, maar hij had het goed gezien. Het doet me echt pijn dat hij nooit heeft kunnen zien wat ik als trainer allemaal heb bereikt.

Toen die taxi klaarstond dachten we aan Wim, zonder dat we het naar elkaar uitspraken. Laten we eerlijk zijn, Moldavië is niet het land dat je op één zet als je naar het buitenland wil. Mensen zeiden tegen mijn ouders dat het land vol zat met criminelen en dat het maar de vraag was of ik weer veilig thuis zou komen. Ook al was ik een volwassen man van 41, mijn ouders wilden niet nog een zoon verliezen, die vonden het maar niks dat ik ging. Ik twijfelde daarom even of ik die taxi wel in moest stappen. Maar ik had geen keuze, dit was de kans om mijn leven weer op de rit te krijgen. Ik gooide mijn koffers in de achterbak en reed de straat uit. Een onzeker avontuur tegemoet.

Van mijn eerste indruk van Moldavië werd ik niet vrolijk. Ik woonde in een hotel in Chisinau, de hoofdstad. Misschien is het inmiddels verbeterd, maar in die tijd was het een grauwe stad met slecht verlichte straten, afgebladderde huizen en oude auto's. Er was totaal geen gezelligheid. De mensen hadden rauwe koppen, hun geelgelaatsuitdrukking was somber. Ik had niet het gevoel dat ze gelukkig waren. Vragen kon ik het ze niet, want niemand sprak Engels. Hooguit een paar woorden Duits, maar dat sprak ik dan weer niet.

Mijn eerste ontmoeting met Victor Gusan, die miljardair van FC Sheriff, zal ik niet gauw vergeten. We hadden afgesproken in mijn hotel, maar hij liet twee uur op zich wachten. Geen berichtje dat hij later kwam, geen excuses bij aankomst, niks. Eerst kwamen er twee lijfwachten het hotel inlopen, daarna kwam Victor zelf. Strak in het pak, zijscheiding, harde kop.

Hij was een jaar of vijftig. Met een hoop kapsones stapte hij binnen en hij wilde me aanvankelijk geen hand geven. Toen we gingen zitten, legde hij een klein handtasje op tafel. Vraag me niet precies hoeveel, maar in dat tasje zaten zeker tien, twaalf telefoons. Ons gesprek duurde amper een half uur en in die tijd heeft hij zeker zes verschillende telefoons opgenomen. ‘Sorry, coach’, zei hij dan. Begon hij Russisch te praten, ik verstond er niks van. Ondertussen stonden zijn bodyguards vanuit een gangetje alles in de gaten te houden, met een pistool op zak. Ik zat er niet helemaal op m’n gemak. Je denkt bij jezelf: toch raar, deze kerel. Hij was een oligarch, had ik inmiddels begrepen. En een oud-КГБ’er. Victor was de grote man van Transnistrië, een zelfverklaard pro-Russisch staatje binnen Moldavië. Ik dacht: waar ben ik terechtgekomen?

Victor was duidelijk naar mij: ‘Je moet alles winnen.’ Als je nieuw bent, als je voor de eerste keer naar het buitenland gaat, dan ga je daar nog in mee ook. Dan denk je echt dat je alles kunt winnen. Maar dat kan natuurlijk niet, we hebben het over Moldavië. Later, als je wat meer ervaring hebt, word je daar realistischer in. In al die kleine landjes denken ze – vooral de mensen zonder voetbalverstand – dat ze geweldig zijn. Ze voelen zich allemaal Brazilië, maar het niveau stelt natuurlijk niet zo veel voor. Dat neemt niet weg dat je het voetbal wél kunt ontwikkelen in zo’n land. En dat is wat Victor ook wilde. Hij wilde het voetbal in Moldavië naar een hoger plan tillen. Hij was gek van de Hollandse School, vertelde hij, vandaar dat hij naar een coach uit Nederland op zoek was gegaan.

Victor vertelde ook dat hij van FC Sheriff het beste team van Europa wilde maken. Ik nam het niet serieus, maar wat hij later gepresteerd heeft is knap, dat moet ik toegeven. Hij haalde in 2021 de groepsfase van de Champions League en won zelfs met 1-2 bij Real Madrid. Dat was een enorme stunt.

Het was alleen geen aardige man, die Victor. Ik heb hem drie keer ontmoet. Hij duldt geen tegenspraak, zijn wil is wet. Hij staat totaal niet open voor suggesties. Maar goed, ik had een mooi contract. Ik kreeg 5000 euro netto via de bank plus 1000 euro cash onkostenvergoeding. Zie dat maar eens te verdienen in Nederland. Verder waren mijn hotel en vervoer voor rekening van de bond. Ik had geen eigen auto, maar een chauffeur die ik maar hoefde te bellen en dan haalde hij me op. Dat zorgde trouwens voor de nodige verwarring. Door de taalbarrière reed hij soms helemaal de verkeerde kant op. Wilde ik naar een restaurant in het centrum, stuurde hij me naar een vage buitenwijk waar ik niet over straat durfde.

Als bondscoach van het olympisch elftal had ik veertig spelers onder mijn hoede, allemaal jongens tot 23 jaar. Ze speelden bij hun club in Moldavië en kwamen om de week naar Chisinau voor de trainingen van het olympisch elftal. Ze trinden steeds op maandag en dinsdag: de ene week twintig jongens uit het noorden van het land, de andere week twintig uit het zuiden. Het is zo armoechtig daar, dat kun je je bijna niet voorstellen. Het land is een stuk kleiner dan Nederland, maar sommige spelers waren een volle dag onderweg. Die moesten drie, vier keer overstappen met een bus voordat ze bij het complex van de voetbalbond waren.

Maandag en dinsdag had ik dus mijn trainingen, de rest van de week had ik weinig omhanden. Woensdag was ik altijd vrij. Die dag duurde lang! Ik kon geen training geven, dat is wat ik het allerliefste doe. Je spreekt de taal niet, verstaat de mensen niet. Je zit daar maar in je hotelkamertje, hebt geen zak te doen.

Na een paar maanden kon ik het Nederlandse voetbal volgen, maar in het begin had ik alleen maar Russische en Roemeense tv-zenders. Was een drama. Op donderdag had ik altijd overleg met Vadim, de algemeen directeur van de bond. Daar ben je na anderhalf uur ook wel mee klaar. Vrijdag checkte ik altijd mijn e-mail en

bereidde ik de training van maandag en dinsdag voor. Was ook niet bepaald een dagtaak. Daarna soms nog even naar de gym van het hotel. In het weekend bezocht ik aanvankelijk wedstrijden, maar dat bleek al snel niet de bedoeling. Kortom, ik verveelde me kapot daar. Ik had een luizenbaan en dat is niks voor mij. Ik heb veel energie, wil bezig zijn. Lekker trainen, spelers beter maken, met een groep naar een wedstrijd toewerken.

Zeker die eerste maanden heb ik vaak gedacht: ik ga weg hier. Dan belde ik naar mijn ouders en dan ging het wel weer. Ik had in mijn hoofd dat ik de top wilde bereiken en dat Moldavië een eerste stap was. Het voelde als een nederlaag om het op te geven. Daarnaast had ik het geld gewoon nodig. Door mijn scheiding was ik alles kwijtgeraakt, ik was blut toen ik uit Nederland vertrok. Dat is trouwens het enige onderwerp waar ik niet open over ben. Ik vertel alles in dit boek: mijn hoogtepunten, dieptepunten, wat ik heb verdiend, wie ik heb omgekocht, met wie ik in bed heb gelegen. Interesseert me niet, ik heb niks te verbergen. Maar over mijn ex zwijg ik. Het is mijn woord tegen het hare, ik heb geen zin in rechtszaken en gedoe. Ik pleit mezelf ook niet vrij, want ik ging met verkeerde mensen om in die tijd. Maar we zijn inmiddels meer dan tien jaar verder, ik laat het rusten.

Vadim, de algemeen directeur, was de enige met wie ik kon praten in Moldavië. Andere stafleden en de spelers spraken geen woord Engels. Als we voor de training bij elkaar kwamen lulde ik gewoon Nederlands tegen mijn spelers. Ondertussen schoof ik met magneetjes over het bord; zo visualiseerde ik wat ik van ze wilde. Als ik klaar was, keek ik de kleedkamer rond. Geen speler die wat zei. Begrepen ze me niet? Of durfden ze niks te zeggen? Er waren nooit vragen. Nooit.

De opbouw van de training was steeds hetzelfde. Ook al versta je elkaar niet, de spelers weten dan wat er van ze verwacht wordt.

Na de warming-up deden we altijd een rondootje, daarna een passioefening, een positieospelletje, een afwerkvorm en afsluitend een partijvorm. Wel legde ik steeds wat andere accenten. De ene keer een positieospel van vijf tegen vijf, een andere keer acht tegen acht. Ik zag dat de jongens stappen maakten, maar een groep van twintig is natuurlijk niet ideaal. Je kunt dan niet elf tegen elf spelen. Daarom had ik liever één groep met de beste 23 spelers, zodat je elkaar vaker ziet en grote partijvormen kunt oefenen. Dat heb ik bij Vadim aangekaart, maar het kwam erop neer dat ik me daar niet mee moest bemoeien.

Sowieso had ik weinig bewegingsruimte. In het begin bezocht ik wedstrijden: kijken hoe mijn spelers zich ontwikkelden, kijken welke nieuwe talenten zich aandienen. Ook ging ik naar trainingen en probeerde ik een band op te bouwen met hun coaches. Was niet makkelijk, want de taal was weer een drama natuurlijk. Ik gaf soms advies aan die trainers, bijvoorbeeld over de opbouw van een training, maar ze zagen me al snel als een vijand, als een bedreiging. Misschien waren ze bang dat ik het over wilde nemen, ik weet het niet. Vervolgens merk je dat je wordt tegengewerkt. Je probeert een afspraak te maken bij een club, maar wordt vier keer op rij afgebeeld.

Mijn baan werd steeds verder uitgekleed. Vadim liet al snel weten dat het niet de bedoeling was dat ik wedstrijden ging bezoeken. 'Dat is niet jouw job', zei hij dan. 'Daar hebben we een technische commissie voor.' In Afrika zie je dat ook vaak: niet de bondscoach, maar een commissie bepaalt daar de selectie. Heeft ook allemaal met eigenbelang te maken en met het achteroverdrukken van geld, maar dat wist ik toen nog niet. Het enige waar ik in Moldavië iets over te zeggen had, waren mijn trainingen. En de opstelling tijdens de wedstrijden. Althans, dat dacht ik.

De laatste keer dat ik Victor ontmoette gaf hij een feest, niet normaal! Het was in het beste restaurant van de stad en ik wist niet

wat ik zag. Aan chic gedekte tafels zaten mensen van de voetbalbond en andere mensen die ik niet kende, waarschijnlijk ook hooggeplaatste gasten. Victor stond op het podium en riep steeds mensen naar voren. De een kreeg een envelop met geld, de ander een horloge. Nou heb ik toevallig verstand van horloges en dit waren echt dure klokjes: Rolexen van 15.000 tot 20.000 euro.

In de zaal liepen *hookers* rond, jonge meiden die bij die mannen op schoot gingen zitten en begonnen te zoenen. Ik heb handen onder rokjes zien verdwijnen. Met grote ogen stond ik ernaar te kijken. Ik was nog redelijk saai in die tijd, een Hollandse jongen. Het brutale, de wilde nachten en zo, dat kwam pas toen ik in Afrika ging werken. Daar werd ik vrijer.

Victor had formeel geen functie binnen de voetbalbond, maar hij had er alles voor het zeggen. Als je een dure Rolex krijgt of chantage bent omdat je als getrouwde man met een meisje hebt liggen vozen, dan ga je toch geen nee zeggen tegen zo'n man? Hij betaalde ook alles voor de nationale teams: hotelverblijven, transport, trainingkampen, maaltijden. Ongetwijfeld deed hij hetzelfde bij mensen in de politiek. Hij bespeelde alles en iedereen om zijn belangen als ondernemer en eigenaar van FC Sheriff veilig te stellen.

Ik heb zes wedstrijden gespeeld met het olympisch elftal en Vadim, de directeur, probeerde altijd invloed uit te oefenen op de opstelling. Dat deed hij op een heel nette en tactvolle manier. 'Coach, jij bent nieuw hier, ik draai al wat langer mee', begon hij dan. 'Jij bent de baas natuurlijk, maar misschien is het toch beter om deze speler te selecteren.' Je denkt dat hij het zegt met de beste bedoelingen. In Nederland liepen bestuursleden ook wel eens spelers te promoten, maar daar trok ik me nooit zo veel van aan. Dit was anders. Het was mijn eerste job in het buitenland. Vadim was de enige met wie ik kon communiceren, ik vertrouwde hem. En zo vaak zag ik mijn spelers nou ook weer niet. Ik mocht immers geen wedstrijden bekijken.

Het kwartje viel eigenlijk pas twee jaar later. Ik werkte inmiddels in Kenia en had het nodig gezien en meegemaakt. Waar bestuursleden er in Nederland toch vooral voor het clubbelang zitten, draait het in het buitenland vooral om het eigenbelang. Op een rustig moment dacht ik nog eens terug aan mijn tijd in Moldavië en ik realiseerde me toen eigenlijk pas dat Vadim natuurlijk gewoon een loopjongen van Victor was. Hij zat alleen maar spelers van FC Sheriff te pushen.

Victor was een oud-KGB-man. Je zag hem bijna niet, hoorde hem niet, maar hij zat overal achter. Zijn macht reikte zelfs tot in de kleedkamer. We speelden thuis tegen Kazachstan, ik weet het nog goed. Tijdens de wedstrijdbespreking moet iedereen zijn telefoon altijd uitzetten, behalve de teammanager. Ik had de mijne per ongeluk op trillen laten staan en zag dat ik gebeld werd. Maar ik nam niet op; als telefoons verboden zijn moet ik zelf het goede voorbeeld geven. Komt de teammanager meteen in paniek naar me toe. ‘Coach! Coach! Pak je telefoon op!’ Ik wimpelde hem af. ‘Als ik klaar ben met de bespreking. Niet nu.’

‘*The big boss belt!*’ zei hij. ‘The big boss is aan de telefoon!’ Ik zei dat de big boss maar even geduld moest hebben. De teammanager raakte toen echt totaal in paniek. Na de bespreking zag ik een aantal gemiste oproepen van een onbekend nummer. Bleek inderdaad van Victor te zijn, maar ik ken niet al zijn twintig telefoonnummers natuurlijk. Ik belde hem terug. ‘Ik ben het niet eens met de opstelling’, zegt hij.

‘Dan heb je een probleem, want ik ga hem niet veranderen’, antwoordde ik. Hij verbrak gelijk de verbinding. Dat antwoord had hij niet verwacht. Ik had maar één of twee spelers van Sheriff opgesteld en dat zinde hem niet. Ik was een half jaar in Moldavië en vanaf dat moment was het gedaan met onze samenwerking. Als ik een verzoek indiende bij de voetbalbond, of het nou ging om